

Sivas Mebusu Remzi Beyin, 8 haziran 1929 tarih ve 1513 numaralı kanunun 1 inci maddesinde muharrer müddetin 9 haziran 1934 tarihine kadar temdidî hakkında 2/147 numaralı kanun teklifi ile 1927 mali senesi nihayetine kadar Millî Hükümet bütçelerine müteallik borçlar hakkındaki kanuna bazı maddeler tezyiline dair 1/800 numaralı kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe Encümenleri mabataları

Sivas Mebusu Remzi Beyin, 8 haziran 1929 tarih ve 1513 numaralı kanunun 1 inci maddesinde muharrer müddetin 9 haziran 1934 tarihine kadar temdidî hakkında 2/147 numaralı kanun teklifi

Yüksek Reisliğe

1927 mali senesi nihayetine kadar hazineden olan alacaklar için 8 haziran 1929 tarih ve 1513 numaralı kanunla tayin edilmiş olan müracaat ve iskati hak müddetinin muhasebei umumiye kanununun kabul ettiği esasa muvafık olarak yani bu kanunun tecviz ettiği beş sene müruru zaman müddetinden aşağı olmamak üzere temdidî hakkında kanunî teklif lâyihasile esbabı mucibe lâyihasını merbut olarak takdim eylerim efendim.

Sivas

M. Remzi

Esbabı mucibe lâyihası

1927 mali senesi nihayetine kadar Millî Hükümet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanetleri ve adi emanet hesaplarında kayıtlı borçların alacaklıları için 8 haziran 1926 tarih ve 1513 numaralı kanunun birinci maddesi şubat 1930 tarihine kadar olmak üzere 8 ay 21 günden ibaret bir müracaat müddeti tayin etmiş ve bu müddet zarfında müracaat etmeyenlerin alacaklılarının hazine lehine sakit olması hükmünü ihtiva eylemekte bulunmuştur ki bu müddet kanunun meriyet ve ilânından bir kısım hak sahiplerinin haberleri olmamasını mucip olacak pek gayri kâfi bir müddet olduğu gibi işbu müddet zarfında müracaat edemeyecek olanların haklarının sakit olması hükmü dahi o gibi hak sahipleri için müstahak olmadıkları ve çok ağır bir cezadır.

Esasen ortada bu cezayı istilzam edecek bir cürüm mevcut değildir. Çünkü kanunun meriyete ve ilânından haberdar olamamanın en hafif dahi bir cürüm teşkil edemeyeceği aşikârdır. Binaenaleyh ortada mevzubahs olabilecek bir cürüm değil bilâkis hazinenin bu borçları tediye etmekle mükellef olduğu senelerde defatla müracaat eyledikleri halde hazinenin müzayakası hasebile bu müracaatlarının isaf edilmediğini görerek taktipten bir müddet için fariğ olmuş olmakla beraber gazeteleri ilânat sütunlarına varıncaya kadar ve her gün okumak itiyadında olmamak veyahut hiç gazete okumamak, velhasıl hiç bir suretle o kanunun hükmünden haberdar olmamak vaziyetinde olanların veyahut her hangi bir suretle aciz veya mazeretleri dolayısıyla kanunun pek cüz'î olarak tayin ettiği ve hak mefhumunun haiz olduğu ehemmiyet ile çok gayri mütenasip olan bir müddet zarfında müracaat edemeyeceklerin masum vaziyetleri mevcuttur.

Burada ayrıca nazarı dikkate alınacak bir cihet vardır ki o da bu istihkak müddetinin muhasebei umumiye kanununun tecviz ettiği müddetten dahi çok dün olmasıdır. Yani muhasebei umumiye kanunu tahakkuk ederek tediyesi lâzım bir hale gelmiş alacakların sahipleri müracaat ederek bu alacaklarını ancak beş sene zarfında almadıkları takdirde beş senelik bir müruru zaman müddeti kabul ettiği halde bahsedilen 1513 numaralı kanun şubat 1930 nihayetine kadar olmak üzere 1927 senesi borçları için 2 sene 9 aylık, 1926 senesi borçları için 3 sene 9 aylık ve 1925 senesi borçları için 4 sene 9 aylık bir müruru zamana hükmeylemiştir.

Bu müddetlerde sahipleri müracaat ettikleri halde hazinenin müzayıkası hasebile alacakların verilmediği 1927, 1926 ve 1925 senelerinin de dahil olduğu nazarı dikkate alınarak bunlardan işbu birer sene tenzil edilince 1513 numaralı kanunun tazammun ettiği o müruru zaman müddetleri haddi zatında 1927 senesi borçları için 1 sene 9 aydan 1926 senesi borçları için 2 sene 9 aydan 1926 senesi borçları için 3 sene 9 aydan ibaret bulunmuş oluyor ki bu muhasebei umumiye kanununun aranılmıyan hakların sakit olması için kabul etmiş olduğu esasa mugayirdir. O cüz'î müddet zarfında aranılmıyan hakların iskatını icap ettirecek devletçe fevkalâde bir sebep dahi mevcut değildi. Esasen 1513 numaralı kanunun gayesi bu kanundan her nasılsa haberdar olmyacakların haklarını iskat değil, bilâkis 1928 senesine tekaddüm eden senelerdeki zaruret ilcasile hazinece tediye edilmemiş olan hakların hem tediyesi suretile adalet icabının ifası ve hem de hazinenin itibarının takviyesi idi. (Hazine itibarının takviyesinin Hükûmet için haiz olduğu ehemmiyeti uzun uzadıya izaha hacet görmüyorum. Yalnız bunun hükûmetin mübayaatını daha pahalıya maletmesi gibi hazine zararlarının önüne geçecek amillerden olduğunu - malûm olmakla beraber - arzylemekle iktifa eylerim.)

İşte bu maksatlardır ki o kanunun ikinci maddesi 1927 malî senesi nihayetine kadar olan borçlara ait evrakın merkezde teşkil edilecek bir komisyon tarafından tetkiki ile bunlardan tediyesi lâzım gelenlerin bütçelere mevzu tahsisattan tesviye edilmek üzere tesbitini emreylemiştir.

Fakat görülüyor ki bu adilâne maksatla bir taraftan büyük bir kısım alacak sahipleri tatmin edilirken diğer taraftan gayri kâfi olarak vazedilmiş olan bir müddet ile ekserisi aciz ve mazur mevkide olan diğer bir kısım alacaklıların haklarını o âdil maksada mugayir olarak hazinenin tanımaması vaziyeti hasıl olmuştur.

Buna bu gibi borçların muayyen bir müddet zarfında acilen tesbiti ile o müddetten sonra müracaatlara nihayet vermek gibi bir fikir dahi saik olamazdı. Çünkü haklar mevzubahsti. Bu hakların velev cüz'î bir kısmı dahi olsa öyle bir fikirle onların iskatı yoluna gitmek adalete ve ahkâmı umumiyenin ihtiva eylediği âdil esasatından olan muhasebei umumiye kanunu hükmüne muvafık olamazdı.

İşte buraya kadar teşrih eylediğim sebeplerle 1513 numaralı kanunda bahsedilen alacaklar için müracaat müddetinin o kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren beş sene imtidat etmek üzere temdidini merbut kanun lâyihasile teklif ediyorum ve bunun için muhasebei umumiye kanununun mürur zaman için kabul etmiş olduğu beş sene müddet esasına istinat ediyorum. Çünkü bunu muhasebei umumiye kanunundaki hükmü esasının muhafazası noktai nazarından lâbüt görüyorum.

İşbu beş sene müddetin 1513 numaralı kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren olmasına lüzum görmeliğim ise o tarihe kadar mevzubahs olan hak sahipleri müracaat eyledikleri halde haklarının verilememesinden ve binaenaleyh yeniden müracaat için o kanunla tayin edilen ve beş sene imtidat etmesini teklif eylediğim müddetin o alacakların tediyesine imkân verildiği tarihten itibaren başlaması adalete muvafık olacağı mütaleasında bulunmaktığından münbaistir.

Sivas Meb'usu

M. Remzi

SİVAS MEBUSU REMZİ BEYİN KANUNİ TEKLİFİ

1927 malî senesi nihayetine kadar hazineden alacaklar için olan müracaat ve iskatı hak müddetinin beş sene sürmek üzere 9 haziran 1934 tarihine kadar temdidini hakkında

BİRİNCİ MADDE — 1927 malî senesi nihayetine kadar Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanetleri ve âdi emanet hesaplarında kayıtlı borçların alacaklıları için 8 haziran 1929 tarih ve 1513 numaralı kanunun birinci maddesile şubat 1930 nihayetine kadar olmak üzere tayin edilmiş olan müracaat müddeti mezkûr kanunun meriyeti tarihi olan 9 haziran 1929 tarihinden 9 haziran 1934 tarihine kadar beş sene sürmek üzere temdit edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun hükmünün icrasına Maliye Vekili memurdur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

1927 malî senesi nihayetine kadar Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlar hakkındaki kanununa bazı maddelerin tezyiline dair 1/800 numaralı kanun lâyihası

T. C.

Başvekâlet

10 - I - 1931

Muamelât Müdürlüğü

Sayı: 6/104

B. M. M. Yüksek Reisliğine

1927 malî senesi nihayetine kadar Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlar hakkındaki 2 - VI - 1929 tarih ve 1513 numaralı kanuna zeylen Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 7 - I - 1931 tarihli içtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

1927 malî senesi nihayetine kadar Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanetleri ve adi emanet hesaplarında kayıtlı borçların sureti tasfiyesine dair olan 1513 numaralı kanunla alacaklılar için şubat 1930 nihayetine kadar vazedilen müracaat müddeti hitam bulunmuş olması itibarıyla bu tarihten sonra vaki müracaatlar kabul edilmeyecektir.

Ancak bu kanunla tayin edilen müddetin mürurundan sonra 1927 ve daha evvelki sene bütçelerine müteallik olarak tebeyyün eden alacak sahiplerinin müddeti bitmiş olduğu için müracaatları imkânı bulunmamış olmakla beraber kanunun dairei şümülüne dahil bu kabil alacaklar için şart kılınan müracaat kaydinin mutlakiyetine binaen bir muamele ifasına da mesâğ bulunmamıştır. Hakları mahfuz bulunmuş olması lâzım gelen bu kabil alacak sahiplerinin mağduriyetine mahal kalmamak ve haklarında 1513 numaralı kanun ahkâmı tatbikını temin maksadile mezkûr kanuna zeyil olmak üzere merbut kanun lâyihası tanzim ve takdim edilmiştir efendim.

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Mal. Encümeni

Karar No. 26

Esas No. 1/800

10 - II - 1931

Yüksek Reisliğe

1927 malî senesi nihayetine kadar Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlar hakkında 8 haziran 1929 tarih ve 1513 numaralı kanuna zeylen Maliye Vekâletince hazırlanıp Başvekâletten irsal kılınan kanun lâyihası ve esbabı mucibesile meseleye müteallik Sıvas Mebusu Remzi Bey tarafından verilen teklifi kanunî ve esbabı mucibesi encümenimize havale buyrulmakla vekâleti müşarileyhadan gönderilen memur ile Remzi Bey hazır oldukları halde mütalea ve tetkik edildi. Mezkûr 8 haziran 1929 tarih ve 1513 numaralı kanunla istihdaf edilen gaye, 1927 senesi nihayetine kadar Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanetleri ve adi emanet hesaplarında kayıtlı borçların vacibütlediye miktarı hakikisi malûm olmadığından hem Devletin bu kabil ne kadar borcu olduğunu tahkik ve tesbit etmek ve hem de işbu borçlar için bütçeye tahsisat koyarak Devletin borcunu tediye etmek suretile halkın lehine bir kuvvei müeyyide vazetmekten ibarettir. Bu kerre kanunen tayin ve tahdit edilen müddet 1930 şubatı gayesinde bitmiş olduğundan ondan sonra alacakları tebeyyün edenlerin

aleplerini tetkika imkân bırakmak üzere mezkûr müddetin işbu kanunun neşrinden üç ay nihayetine kadar azaltılmasına ve bu müddetin mürurundan sonra tebeyyün eden bu kabil borçların alacaklıları için de borcun tebeyyün ettiği tarihten itibaren üç aylık müracaat müddeti verilmesine dair Hükûmet tarafından gönderilen kanun lâyihasında muharrer üç ay müddet encümenimizce az görüldüğünden birinci ve ikinci maddelerdeki üçer ay altışar aya iblağ edilmiştir. Müracaat edebilmek için istihkak sahibinin alacağından haberdar olması lâzım olduğundan tebeyyün kelimesinden maada tahakkuk kelimesi dahi ilâve edilerek madde kanuniye o şekilde tadil edilmiştir.

Remzi Beyefendinin teklif ettiği kanun lâyihasına gelince; beynennas tekevvin eden ihtilâflardan bir kısmının bir müddeti kalile zarfında fasıl ve halledilmesini elzem addettiği ahvalde vazı kanunun kısa müddetli hususî müruru zamanlar vazetmesi kavaidi hukukiye icabatındandır. 1513 numaralı kanun da bu esasa istinaden ve yukarıda arz olunduğu veçhile hem Hükûmetin borçlarını kat'î surette tesbit ve hem de bu sayede eshabı istihkakın haklarını tediyeyi tesri maksadile kabul edilmiş hususî kanundur.

Kanunen şayanı kabul bir mazerete mebni müddeti zarfında müracaat edemiyenler haklarında ise olunacak muamele ahkâmı umumiye tevfi kanun hallolunur.

Binaenaleyh Remzi Beyin 1513 numaralı kanunun ilgası dahi istihdaf etmekte olan kanun teklifi encümenimiz tarafından kabul edilmemiştir.

Mal En. Reisi	M. M.	Kâtip	Âza	Âza	Âza
<i>Ali Rana</i>	<i>İhsan</i>	<i>M. Ziya</i>	<i>Samî</i>	<i>Kâmil</i>	<i>Şevket</i>

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
M. No. 78
Esas No. 1/800 2/147

23 - III - 1931

Yüksek Reisliğe

1927 malî senesi nihayetine kadar Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlar hakkındaki 1513 numaralı kanundaki muayyen müracaat müddeti hakkında Başvekâletten gelen lâyiha ile bu kanuna müteferri olarak Sivas Mebusu Remzi Beyin kanunî teklifi Maliye Encümeni mazbatalarile birlikte encümenimize havale edilmekle Maliye Vekili Abdülhalik ve teklif sahibi Remzi Beyler hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu. Lâyihanın esası; Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanatı ve adi emanat hesaplarında kayıtlı borçların alacaklıları 1930 senesi şubatı nihayetine kadar mahallî en büyük mal memurlarına arzuhal ile müracaat etmeğe mecbur buldukları evvelce kabul buyrulmuş olan 1513 numaralı kanun icabından ise de muayyen müddetin hitamından sonra alacakları tebeyyün edenlerin taleplerini tetkika imkân bırakmak üzere daha üç ay müddet verilmesine ve bu müddetin mürurundan sonra tebeyyün edecek bu kabil borçların alacaklıları için de borcun tebeyyün ettiği tarihten itibaren keza üç aylık müracaat müddetinin verilmesine matuf olduğu gibi Sivas Mebusu Remzi Beyin teklifi kanunisi dahi 1513 numaralı kanunda muayyen müruru zaman müddetinin, muhasebei umumiye kanununda gösterildiği veçhile beş seneden aşağı olmaması suretile tadili talebini istihdaf eylemiştir.

Esbabı mucibelere ve ayrıca alman izahata nazaran 1513 numaralı kanunun tayin eylediği müddetin hitamından sonra mezkûr senelere ait yeniden bazı borçlar tahakkuk ve tebeyyün ettiği halde müddetin inkızasından dolayı bir kısım halkın Hükûmetteki haklarını almağa imkân kalmadığı anlaşılmış ve 1513 numaralı kanunun kabulündeki kast ise bir taraftan Millî Hükûmete taallük eden borçların ödenmesi diğer taraftan bu dahili borçlarımızın nevi ve miktarının tayin ve tesbiti noktalarına matuf olmasına göre bu sebepler dolayısıyla kanunun tayin ettiği müddet içinde müracaat edemiyenlerin haklarının iptali doğru görülmeyerek kanun lâyihası esas itibarile Encümenimizce

de sayarı müzakere görülmüş ve birinci ve ikinci maddelerde yazılı üçer aylık müddetler birleştirilerek Maliye Encümeninin tadili veçhile altısar aya iblâğı kabul olunmuştur. Lâyihanın birinci madde-sile tayin olunan müddetin mürurundan sonra tebeyyün ve tahakkuk eden borçlar için ayrıca müddet vaz edilmiş olmasına gerek 1513 numaralı kanunun ve gerek yeni lâyihanın tayin eyledikleri müd-det içinde makbul bir mazeret sebebiyle müracaat edemiyenlerin mahkemelere müracaatla mazeret-lerini ispat ve ilâm istihsal edebilecekleri lâyihaya madde ilâve edilmek suretile hakları mah-fuz tutulmuş olmasına göre Sivas Mebusu Remzi Beyin bu yoldaki kanunî teklifinin ayrıca müza-keresine mahal görülmemiştir. Bu esbabı mucibeler dairesinde tadilen kabul olunan kanun lâyihası müstacelen müzakere buyrulmak üzere Umumî Heyetin tasvibine arz olunur.

Reis İstanbul <i>Fuat</i>	R. V. Burdur <i>Vahit</i>	M. M. Gazi Antep <i>İnzada bulunmadı</i>	Kâ. Giresun <i>Kâzım</i>	Âza Aydın <i>Mühendis Mitat</i>	Âza Balıkesir <i>A. Şuuri</i>		
Âza Isparta <i>Mükerrem</i>	Âza Konya <i>K. Hüsnü</i>	Âza Kütahya <i>Niyazi Asım</i>	Âza Maraş <i>Behçet</i>	Âza Niğde <i>Faik</i>	Âza Erzurum <i>Aziz</i>	Âza Tokat <i>Şevki</i>	Âza Elâziz <i>H. Taksin</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1927 malî senesi nihayetine kadar Millî Hükümet bütçelerine müteallik borçlar hakkındaki 2-VI-1929 tarih ve 1513 numaralı kanuna müzeyyel kanun

MADDE 1 — 2 - VI - 1929 tarih ve 1513 nu-maralı kanuna tabi olup bu kanunun birinci mad-desile tayin edilen müracaat müddetinin hitamın-dan sonra tebeyyün eden borçların alacaklıları işbu kanunun neşrinde üç ay nihayetine kadar mezkûr maddedeki şerait dahilinde mahallî en büyük mal memurlarına müracaata mecburdurlar.

MADDE 2 — Birinci maddede yazılı müddetin mürurundan sonra tebeyyün eden bu kabîl borç-ların alacaklıları için de borcun tebeyyün ettiği tarihten itibaren üç aylık müracaat müddeti ve-rilmiştir.

MADDE 3 — 1513 numaralı kanunun ikinci maddesi mucibince merkezde müteşekkil komisyo-nun faaliyetine nihayet verildikten sonra, birinci ve ikinci maddeler ahkâmına tevfikân mal me-murluklarınca alman müracaat evrakları, mezkûr

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

1927 malî senesi nihayetine kadar Millî Hükümet bütçelerine müteallik borçlar hakkındaki 1513 numaralı kanuna müzeyyel kanun lâyihası

MADDE 1 — 2 - 6 - 1929 tarih ve 1513 nume-ralı kanuna tabi olup mezkûr kanun ile tayin edi-len müracaat müddetinin hitamından sonra tebey-yün eden borçların alacaklıları işbu kanunun neşrin-den itibaren altı ay ve bu altı ayın hitamından sonra tebeyyün eden borçların alacaklıları dahi borcun te-beyyün ettiği tarihten itibaren kezaik altı ay zar-fında mahallî en büyük malmemurlarına arzuhal ile müracaat edebilirler.

MADDE 2 — 1513 numaralı kanunun ikinc-i maddesi mucibince merkezde müteşekkil komisyo-nun faaliyetine nihayet verildikten sonra yukarık madde hükmüne tevfikân malmemurluklarınca al-nacak müracaat evrakı mezkûr 1513 numaralı ka-nunun esasatı dairesinde Maliye Vekâletince tetkîk ve intağ olunur.

MADDE 3 — 1513 numaralı kanun ile işk kanunun birinci maddelerinde yazılı müddetle içinde memurluklarına müracaat etmiyenlerin al-cakları hazine lehine sakıt olur. Ancak müracaat edilmemesi kanunî mazeretlere müstenit bulunduğ

1513 numaralı kanun esasatı dairesinde Maliye Vekâletince tetkik ve intaç olunur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.

7 - I - 1931

• Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. Rüştü</i>	<i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Esat</i>	<i>Hilmi</i>	<i>Mustafa Şeref</i>
S. İ. M. V.		
<i>Dr. Refik</i>		

mahkeme ilâmlarile tebeyyün ettiği takdirde bu kabil istihkak sahiplerinin müracaatları kabul olunur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.